

Visverwerking en visgroothandel in Nederland

Door Rik Beukers (LEI, Wageningen-UR)

Begin april 2011 presenteerde het Productschap Vis tijdens een themamiddag het LEI-rapport "Visverwerking en visgroothandel in Nederland; recente ontwikkelingen en vooruitzichten." Het rapport beschrijft de economische positie van de Nederlandse visverwerkende industrie en visgroothandel en de belangrijkste ontwikkelingen in deze sector in de afgelopen jaren. Dit artikel geeft inzicht in de belangrijkste resultaten uit het LEI-rapport en gaat daarbij vooral in op de toenemende invloed van aquacultuurproducten in de Nederlandse visverwerking en visgroothandel.

Structuur van de sector

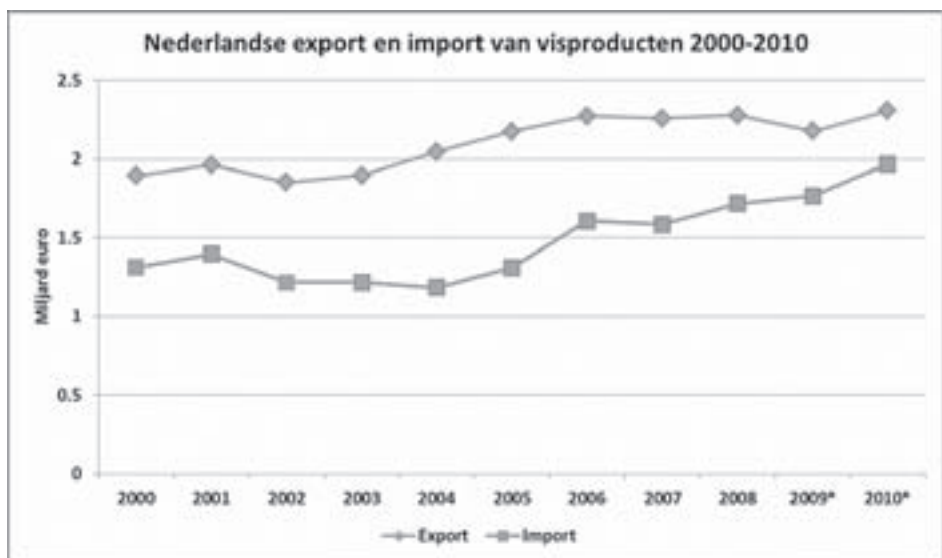
De Nederlandse visverwerkende industrie en visgroothandel bestaat uit een kleine 300 bedrijven die zich bezig houden met het verwerken van rond- en platvis, garnalen, haring, schelpdieren en het roken van paling en zalm. Naast het verwerkingsproces houden veel van deze bedrijven zich ook bezig met het verhandelen van visproducten. Ook wordt er een speciale categorie met importeurs onderscheiden die vooral gespecialiseerd zijn in het verhandelen van geïmporteerde producten. Daarnaast bestaat er een pelagische vloot waarbij de vangst, verwerking en handel van diepgevroren vissoorten geïntegreerd zijn. Tenslotte is er de binnenlandse visgroothandel, gespecialiseerd in de afzet op de Nederlandse markt, en een groep bedrijven die onder de noemer overige visverwerking en visgroothandel worden geschaard.

De gezamenlijke omzet van al deze bedrijven is in 2009 3,1 miljard euro; een stijging van 15% ten opzichte van 2005. Hiervan bestaat 2,2 miljard euro uit export; de overige

omzet bestaat uit afzet van producten op de binnenlandse markt en omzet uit leveringen tussen visverwerkers en visgroothandelaars onderling. Door de specialisatie naar de verschillende productcategorieën is de Nederlandse visverwerking en visgroothandel niet sterk geconcentreerd. De concentratiegraad binnen verschillende subsectoren zoals de verwerking van garnalen of het roken van paling is aanmerkelijk groter. In sommige sectoren als de verwerking van rond- en platvis en de binnenlandse visgroothandel is sprake van sterke onderlinge concurrentie.

Groeiende afhankelijkheid van geïmporteerde producten

De Nederlandse visverwerking en visgroothandel heeft traditiegetrouw een sterke Europese positie die gericht is op de export waarbij vooral de verwerking van platvis (schol en tong) er bovenuit steekt. Tong wordt vooral in Zuid Europa afgezet terwijl schol Italië, Groot-Brittannië en Duitsland als belangrijkste exportbestemmingen

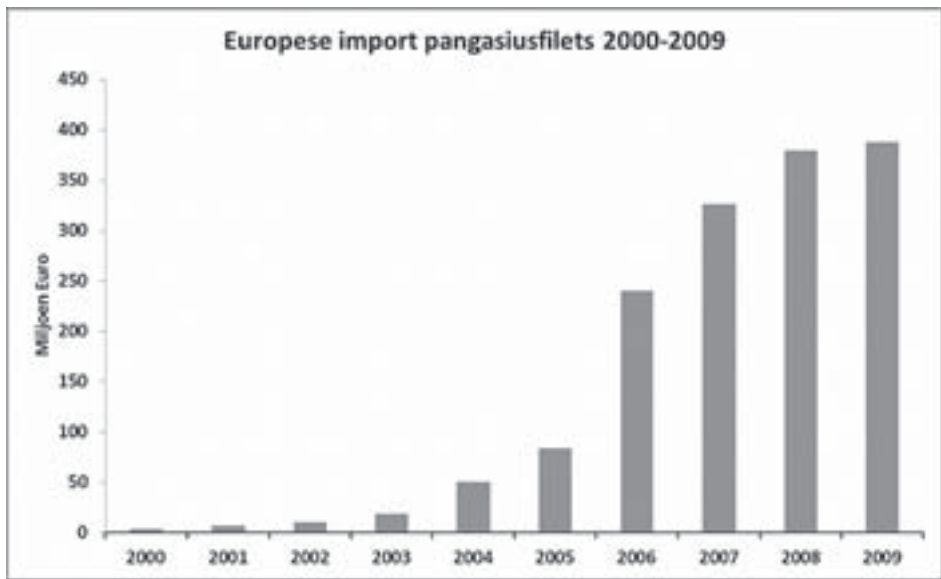
heeft. Nederland exporteerde de afgelopen jaren meer visproducten dan dat er werd geïmporteerd. In 2010 bedraagt de export ongeveer 2,3 miljard euro terwijl er voor iets minder dan 2 miljard euro wordt geïmporteerd. De afgelopen vijf jaar is de afhankelijkheid van geïmporteerde producten echter sterk toegenomen. In de periode 2005-2010 steeg de totale import van vis, schaal- en schelpdieren met meer dan 50%, terwijl de exportwaarde met minder dan 10% groeide. Meer dan 80% van de export van de Nederlandse visverwerkende industrie en visgroothandel wordt in andere EU-lidstaten afgezet. België en Duitsland zijn de belangrijkste handelspartners die beide voor bijna 400 miljoen euro aan Nederlandse visproducten importeren. Andere belangrijke bestemmingen zijn Frankrijk en Italië waar in 2009 voor bijna 300 miljoen euro naar geëxporteerd werd.

Toegenomen afhankelijkheid van gekweekte producten

De toegenomen import van vis, schaal en

scheldieren is vooral te danken aan de groei van diepgevroren producten die met 45% is toegenomen. Ook verduurzaamde visproducten (gerookte, gezouten of gedroogd) werden meer geïmporteerd. Aangezien de hoeveelheden vis die op Nederlandse afslagen zijn aangevoerd de afgelopen jaren redelijk stabiel zijn, wordt de Nederlandse visverwerking en visgroothandel steeds afhankelijker van geïmporteerde producten. Dit zijn vooral gekweekte vissoorten zoals zalm, pangasius en tropische garnalen. In de periode 2005-2009 is de import van zalm (geen gerookte zalm of filets) bijna verdriedvoudigd. Ook de import van garnalen die niet uit de Noordzee afkomstig waren verdubbelde bijna in deze periode. Illustratie voor het toenemende belang van kweekvis is verder de opkomst van pangasiusfilets op de Europese markt. In bijna tien jaar tijd is de importwaarde in gestegen van enkele miljoenen tot bijna 400 miljoen euro.

Na Spanje en Duitsland is Nederland de belangrijkste importeur in Europa van pangasius. In 2009 werd er door Nederland

voor meer dan 50 miljoen euro aan pangasiusfilets geïmporteerd. Samen met niet-Europese platvissoorten zoals yellowfin sole en rock sole vormt pangasius een belangrijk alternatief voor de Noordzeeschol. Verschillende platvisverwerkende bedrijven zijn de afgelopen jaren dan ook overgestapt van schol naar deze alternatieven vanwege de constante beschikbaarheid en lagere inkooprij. Voor 2011 verwacht de VASEP (Vietnamese Association of Seafood Exporters and Producers) echter een exportdaling van pangasius van meer dan 40%.

Schelpdierindustrie

Er zijn ongeveer 25 bedrijven die gespecialiseerd zijn in het verwerken en verhandelen van mosselen en oesters. In 2009 hebben deze bedrijven een omzet van 280 miljoen euro; 60 miljoen euro hoger dan de omzet in 2005. Het merendeel van de omzet wordt behaald door de 5-6 grootste bedrijven die vooral mosselen verwerken. De werkgelegenheid in deze sector wordt geschat op 750 fte. Ongeveer twee derde van verwerkte

schelpdieren wordt in het buitenland afgezet. Een belangrijke ontwikkeling hier is de toegenomen afzet naar supermarkten, zowel in binnen als buitenland.

Belangrijkste ontwikkelingen

Net als in de schelpdierindustrie is de toegenomen invloed van supermarkten merkbaar in de gehele visverwerkende industrie en visgroothandel. Verschillende ondernemers geven aan dat de concentratie van de afzet in Nederland hierdoor is gegroeid. De versterkte positie van de supermarkten heeft ook tot gevolg dat andere schakels in de productketen te maken krijgen met kleinere marges. Ook in het buitenland is deze verandering merkbaar. Ook werken supermarktbedrijven vaker direct met een grote verwerker. Dit heeft tot gevolg dat visgroothandelaren, die als tussenschakel kunnen fungeren, worden overgeslagen. De afzet van Nederlandse visverwerkers naar collega verwerkers of visgroothandelaren in binnen- en buitenland is dan ook teruggelopen van 80% naar 60%.

De verslechtering van marges wordt door veel bedrijven een belangrijke ontwikkeling genoemd. Hierdoor is het voor veel bedrijven zaak om meer omzet te draaien om zo tot een positief bedrijfsresultaat te komen. Daar tegenover staat dat veel bedrijven van mening zijn dat de beschikbaarheid van grondstoffen voor verwerking is toegenomen, mede door het grotere aanbod van gekweekte visproducten. Enkele Nederlandse bedrijven zijn op EU-niveau uitgegroeid tot grote spelers in het verhandelen van gekweekte producten zoals pangasius.

Een andere belangrijke ontwikkeling is de toegenomen aandacht voor duurzaamheid en gecertificeerde producten in de visserij en aquacultuur. Bijna tweederde van de

bedrijven geeft aan dat zij te maken hebben met een toename in de vraag naar gecertificeerde producten. In sommige afzetkanalen, zoals supermarkten, is certificering een voorwaarde geworden om aan te mogen leveren. In de komende jaren wordt verduurzaming van het productaanbod, zowel uit visserij als aquacultuur, als belangrijkste uitdaging voor de Nederlandse visverwerking en visgroothandel gezien.

Meer informatie en een compleet beeld over de Nederlandse visverwerking en visgroothandel is te lezen in het LEI-rapport:

- Beukers, R., (2011) Visverwerkende industrie en visgroothandel in Nederland; recente ontwikkelingen en vooruitzichten. LEI Wageningen UR, Den Haag (Rapport 11-022).

advertentie

TE KOOP:

COMPLEET VISKWEEKSYSTEEM

20 POLYESTERBAKKEN l. 2.75 m, br. 2.50 m, h. 1.00 m

4 BEZINKERS l. 5 m, br. 1.00 m, h. 1.00 m

200 m³ BIOFILTER

**WARMTEWISSELAAR VOOR IN MESTPUT
VERDER POMPEN, UV, MANDEN, SCHEPNETTEN,
VOERTRECHTERS, WEEGSCHALEN.**

Dit alles is ook in gedeeltens te koop.

Voor meer info bel. 06-19959329